

ФРАНЦУСКО-СРПСКИ РЕЧНИК

**Душанка Точанац, Тања Динић, Јасна Видић (2017).
Француско-српски речник. Београд: Завод за уџбенике,
1169 сѝрана.**

Француско-српски речник Душанке Точанац, Тање Динић и Јасне Видић, у издању Завода за уџбенике (Београд, 2017), састављен је по савременим референтним лингвистичко-методичким смерницама које се читавају у комбинацији класичних лексикографских поступака и практичних иновативних решења. Захваљујући томе, потенцијални корисници – средњошколци, студенти, наставници и сви они који се француским језиком служе у свакодневној комуникацији и професионалној делатности – добили су савремен, поуздан, систематичан и лако употребљив приручник.

Израда Речника трајала је више од десет година и у њој су, осим потписаних ауторки, на почетку учествовале још три сараднице. Имена и допринос свих сарадница наведени су у „Предговору“, који је написала Душанка Точанац, прва ауторка и уједно редакторка речника. Као оријентација за састављање Речника послужила су три европска документа на којима се у последњих пола века заснивала израда педагошког материјала за учење француског језика: *L'Élaboration du Français fondamental*, који при-

казује фреквенцијски вокабулар; *Un Niveau Seuil*, који организује језичку грађу око говорних чинова; *Cadre européen commun de référence pour les langues – apprendre, enseigner, évaluer*, који указује на потребу разумевања савремених друштвених збивања и упознавања ближег и даљег окружења. Састав словника, ограниченог концепцијом пројекта издавача, сложен је на основу претпостављених потреба будућих корисника а према искуствима самих ауторки, док је за семантичко-синтаксичку обраду лексике, осим личног искуства ауторки, послужио и низ наведене литературе приложен на крају књиге.

Ово лексикографско дело по обиму представља стандардни двојезични речник, који на хиљаду шесто седамдесет страна нуди приближно двадесет хиљада француских одредница. Одабрани лексички фонд може се сматрати релативно сведеним, а основни разлог за то јесте чињеница да су из њега изостављене ретко употребљаване речи и стручни појмови, и да је унет ограничен број топонима. Поређење са речницима сличним по намени и броју страна показује да

је фонд речи сразмерно још мањи: више од четиристо хомонима представљају се као засебне лексичке јединице а не у оквиру исте одреднице, а преко сто педесет акронима и скраћеница уврштено је у основни корпус речника, а не у његов анекс. Међутим, за разлику од раније објављених француско-српских, односно српскохрватских речника, ауторке су сваку одредницу, и готово сваки појединачни преводни еквивалент, илустровале примером употребе у реченици или изразу, за који се такође даје превод на српски језик.

У складу са основном наменом, овај речник нуди лексику која се у актуелном тренутку користи у општој усменој и писаној комуникацији на француском језику, и то, пре свега, у Француској. Савременост потврђује чињеница да су у скуп одредница уврштене бројне нове речи које се односе на информационо-комуникационе технологије (*arobase, double-clic, formater, interface, mail, télécharger, tweeter, web*), као и то што су неке постојеће речи добиле нова значења у вези са овом облашћу (*chaîne, plasma, surfer*). Своје место у Речнику нашле су и скраћенице повезане са

француским школским системом и са учењем француског језика као страног (CMI, collège, DELF). Мада окосницу чини стандардни француски језик, у попису одредница налази се више од триста појмова који припадају неформалном говорном језику. Многе од тих речи имају само колоквијално значење (*bouffer, clope, toubib*), приметно је да скоро све скраћенице припадају управо овом језичком регистру (*apéro, manif, Sécu*), а постоје и речи код којих само једно од значења припада фамилијарном говору (*latte, nickel, tuyau*). У Речник су укључене и варијанте неколико основних бројева које се користе у Белгији и Швајцарској (*septante, octante, nonante*).

У вези са организацијом речничког чланка поменућемо неколико лексикографских и техничких решења за које сматрамо да посебно доприносе прегледности и информативности овог приручника (примери који следе углавном се односе на одреднице за слова С и D).

Одреднице су истакнуте болдом и исписане су малим словима, осим када реч представља акроним или властиту именицу. Уз придеве, именице и поједине заменице, за женски род се наводи последњи слог (*cadré, ée*) или, ређе, пуни облик (*contremaitre, contremaitresse*); уколико именице и придеви имају неправилну множину, она је такође наведена (*cantonal, ale, aux*). Иза сваке одреднице даје се изговор, уз доследно коришћење знакова међународног фонетског алфавета. Осим што се наводи различит изговор женског рода и множине (*caricatural, ale, aux* [karikatyrál, o], *doux-amer, douce-amère* [du(z)

amer, dusamer]), означавају се још и различите варијанте изговора (*cottage* [kɔtɛdz; kɔtaz], факултативно изговарање непостојаног *e* и удвојеног сугласника (*cerise* [s(ə)riz], *colloque* [kɔl(l)ɔk]) и одсуство елизије (**héron, *hublot*). За означавање врсте речи користе се устаљене скраћенице на француском језику, с тим што се у оквиру исте одреднице симболом ромба означавају промена граматичке категорије (*céder v. tr. ♦ v. tr. ind ♦ v. intr.*) и употреба речи у устаљеном изразу (*concerner v. tr. ♦ loc. prép. ♦ en ce qui concerne*). Иза граматичке категорије означен је евентуално језички регистар (*dingue adj. fam.*) и статус позајмљенице (*caddie n. m. angl.*).

За сваку одредницу даје се један или више преводних еквивалената на српском језику, а код полисемних речи различита значења издвојена су арапским цифрама (*communion* – 1. причешће 2. хармонија, сагласност, сагласје, јединство 3. заједница верника, верска општина). Редослед значења одређен је по фреквентности употребе, али је примењено још неколико поступака: најпре се даје опште, а затим фигуративно значење (*cadrage* – 1. кадрирање 2. уоквиравање 3. *фш.* успостављање, ударање оквира); најпре се даје значење у стандардном говору, а затим у колоквијалном (*draguer* – 1. чистити дно реке, луке или базена 2. *фам.* флертовати, удварати се, кокетирати); најпре се даје старије, затим новије значење (*cabriolet* – 1. полупокривена кочија двоколица 2. кабриолет); најпре се даје опште, затим специфично значење (*célébrer* – 1. славити, прослављати 2. свечано обавити неки обред). За појмове који су специфични за Фран-

цуску и франкофоне земље даје се објашњење енциклопедијског типа (*café-tabac* – кафе-трафика, бар у којем се продају цигарете, срећке, поштанске марке, понекад и штампана). За акрониме је карактеристично то што се, за разлику од раније издатих речника, даје и пуни облик на француском и његов превод на српски језик (*CEDEX* акроним од *Courrier d'Entreprise à Distribution Exceptionnelle*, Пословна пошта по посебном систему дистрибуције).

Стрелица се у оквиру чланка користи за упућивање на другу одредницу: на пуни облик скраћенице (*impes* → *impeccable*), на значење основне речи појединих акронима или сложеница (*BD* → *bande; bateau mouche* → *bateau*), на сродни акроним (*CE1* → *CP*), на другу варијанту у писању (*yog(h)ourt* → *yaourt*), на основни облик мушког рода (*copine* → *copain*).

Основна компонента књиге, француско-српски речник, допуњена је следећим деловима: у „Предговору“ су представљени обим и намена речника, референтни документи који су послужили као основа за његову израду, сам ток израде и допринос сарадница. У „Упутству за коришћење речника“ наведени су саставни делови речничких одредница са примерима, при чему су се ауторке посебно осврнуле на приказ израза, именица, придева, глагола, скраћеница и акронима. Ради лакшег коришћења речника приложене су још и француска абецеда и фонетска транскрипција француских гласова, а објашњено је и значење коришћених скраћеница и симбола. На крају књиге приложен је попис коришћених речника.

Захваљујући наведеним одликама, овај речник корисницима нуди поуздан ослонац при разумевању и тумачењу исказа на француском језику (декодирању), при њиховом уобличавању и изражавању (енкодирању), као и у превођењу са француског на српски језик и у језичко-културној медијацији у ширем смислу. Осим за комуникацију, овај приручник се може користити и у настави и учењу фран-

цуског језика на средњошколском и високошколском нивоу, при чему би ученике и студенте требало подстицати да упознају све његове структурне одлике и тако искористе сав његов дидактички потенцијал. Вредност *Речника* ни у ком случају не умањују малобројне омашке (углавном у означавању англицизама, броја значења одреднице и транскрипције), које се веома лако могу исправити у наред-

ном издању. Ово дело би за потенцијалне кориснике могло да постане основни општи речник, чије се редовно консултовање по потреби допуњује коришћењем осталих доступних, штампаних и електронских лексикографских извора.

др Јовица Микић¹
ООШ „Владислав Рибникар“
Београд

1 jovicamikic92@gmail.com